

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Філософський факультет

Кафедра політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

«__» _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політичні режими

для студентів

галузі знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності	052 Політологія
освітнього рівня	Бакалавр
освітньої програми	Політологія
спеціалізації	Політичний менеджмент
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2017/2018
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Петренко Вікторія Василівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.

Київ 2017

Розробник: Петренко Вікторія Василівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології

Затверджено на засіданні кафедри політології
Протокол № ___ від «___» _____ 2017 р.

Завідувач кафедри
політології _____ Цвих В.Ф.
«___» _____ 2017 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету
Протокол № ___ від «___» _____ 2017 р.

Голова НМК _____ Маслікова І.І.
«___» _____ 2017 р.

Вступ

1. Метою дисципліни є ознайомлення студентів з проблематикою політичних режимів, розширення і закріплення знань про різновиди політичних режимів та особливості їхнього функціонування в сучасному світі.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни

До початку вивчення цього курсу студенти повинні:

мати знання про основи історії та теорії політичної науки;

вміти збирати та аналізувати інформацію щодо подій, процесів та явищ політичного життя суспільства;

володіти елементарними навичками використання інформаційних джерел; наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення до соціально-політичних подій та явищ.

3. Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Політичні режими» належить до вибіркових дисциплін та викладається для студентів освітнього рівня «бакалавр». Навчальна дисципліна поглиблено знайомить студентів із проблематикою політичних режимів, розширює їхні знання про сутність політичного режиму, основні історичні та сучасні класифікації політичних режимів, особливості функціонування різновидів політичних режимів в сучасному світі, поглиблює знання про ідейні витоки та причини виникнення тоталітаризму, його різновиди та відмінності між ними, сутність, слабкі та сильні сторони авторитаризму, допомагає розібратися в значній різноманітності типів авторитарних режимів, в особливостях політичного транзиту в різних регіонах сучасного світу, в суперечливій проблематиці такого нового феномену як гібридні режими. В рамках даної дисципліни студенти також отримують вміння самостійно здійснювати аналіз поточної ситуації в країні, визначати тип політичного режиму й давати прогноз його розвитку.

4.Завданнями (навчальними цілями) дисципліни є:

- ✓ Закріплення студентами знань про сутність та типи політичних режимів;
- ✓ розширення студентами знань про теорію, ідейні витоки та причини виникнення тоталітаризму, його різновиди та відмінності між ними;
- ✓ поглиблення знань про сутність, слабкі та сильні сторони авторитаризму, різноманіття типів авторитарних режимів;
- ✓ надання знань про особливості політичного транзиту в сучасному світі та проблематику гібридних режимів;
- ✓ набуття студентами необхідних практичних навичок для аналізу існуючих у сучасному світі політичних режимів.

5. Результати навчання.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			

1.1	сутність політичного режиму, основні історичні та сучасні класифікації політичних режимів	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота	10
1.2	ідейні витоки та теорію тоталітаризму; сутність та причини його виникнення, різновиди тоталітаризму та відмінності між ними	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота	10
1.3	сутність, ознаки авторитаризму, причини його встановлення, сильні та слабкі сторони, значну різноманітності типів авторитарних режимів	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота	10
1.4	форми та етапи демократичного транзиту, особливості політичного транзиту в різних регіонах сучасного світу	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота	5
1.5	основні концепції, ознаки та особливості функціонування гібридних режимів; проблематику демократичних режимів	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота	5
	Вміти:			
2.1	комплексно аналізувати існуючі у сучасному світі політичні режими, самостійно визначати тип режиму	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	10
2.2	спираючись на знання процесів внутрішнього та міжнародного політичного життя, здійснювати аналіз поточної ситуації в країні і давати прогноз розвитку політичного режиму	Семінар, самостійна робота	Презентація самостійного дослідження	10
	вміти застосувати здобуті знання в	Семінар,	Усні доповіді,	5

2.3	своїй професійній та громадській діяльності	самостійна робота	дискусії, презентація самостійного дослідження	
2.4	критично оцінювати знання про політичні явища та процеси, яке представлено в масовій свідомості, публікаціях в ЗМІ та в соціальних інтернет-мережах	Семинар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	10
Комунікація:				
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої літератури з проблематики політичних режимів в процесі підготовки до семінарських занять та написання самостійних робіт	Семинар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5
3.2	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій	Семинар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5
3.3	вести полеміку стосовно актуальних політичних проблем внутрішнього та міжнародного політичного життя	Семинар	Дискусії	5
Автономність та відповідальність:				
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Презентація самостійного дослідження.	5
4.2	нести відповідальність за достовірність інформації, яка повідомляється під час семінарських занять та використовується при написанні самостійних робіт	Семинар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження.	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни					
Програмні результати навчання	.1	.2	.1	.1	.2

7. Схема формування оцінки

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** –

результати навчання (знання 1.1-1.5), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.4); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Семестрове оцінювання

➤ Семінарські заняття

На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 1 до 10 балів.

Критерії оцінювання роботи на семінарі:

глибоке розкриття питань – 10-9 балів;
повна коротка відповідь – 8-7 балів;
неповна відповідь – 6-5 балів;
незадовільна відповідь – 4-1 бал.

У разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій або усній формі за побажанням студента.

➤ Контрольні роботи

По завершенні вивчення кожної змістової частини студент виконує контрольну роботу. Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова.

Контрольна робота оцінюється в діапазоні від 1 до 15 балів.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

глибоке розкриття питань – 15-13 балів;
повна коротка відповідь – 12-10 балів;
неповна відповідь – 9-4 балів;
незадовільна відповідь – 3-1 бали.

➤ Самостійна робота

Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді написання реферату чи есе. Реферат чи есе оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів.

Критерії оцінювання реферату, есе:

глибоке розкриття проблеми, відображення власної позиції – 20-17 балів;
обгрунтоване розкриття проблеми – 16-13 балів;
тема розкрита неповно – 12-9 балів;
реферат суто компілятивного рівня – 8-6 балів;
розкриті лише окремі аспекти – 5-1 бали;
реферат не зарахований – 0 балів.

Критеріями оцінки при виконанні письмових завдань також можуть бути: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння

формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою різних технічних засобів (слайдів, схем тощо).

Оцінювання за формами контролю

Види робіт	Кількість балів	
	Min 70	Max 110
Усна відповідь на семінарі	7 x 6 = 42	10 x 6 = 60
Контрольна робота	9 x 2 = 18	15 x 2 = 30
Реферат/есе	10 x 1 = 10	20 x 1 = 20

Наприкінці семестру бали, які студент отримав за роботу на семінарських заняттях, за контрольні роботи та самостійну роботу сумуються та по коефіцієнту перераховуються в 80 балів, які студент максимально може отримати під час роботи в семестрі. Коефіцієнт визначається за формулою: коефіцієнт = 80 / мах бал (максимальна сума балів, яку студенти можуть отримати за всі види роботи, передбачені в семестрі).

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни студент протягом семестру має набрати не менше 48 балів з 80.

Підсумкове оцінювання

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється у формі заліку.

Залік проводиться у формі підсумкової контрольної роботи, яка оцінюється в діапазоні від 1 до 20 балів. Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за підсумкову контрольну роботу не може бути меншою за 10 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни складається із балів, набраних студентом за результатами семестрового контролю та балів підсумкової контрольної роботи.

При простому розрахунку тримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0 -59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура курсу

Курс складається з двох змістових частин.

Перша частина присвячена вивченню сутності та класифікацій політичних режимів, а також вивченню тоталітаризму як політичного явища.

Друга – вивченню сутності авторитаризму, особливостей політичного транзиту в сучасному світі та проблематиці гібридних і демократичних режимів.

Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів. В курсі передбачено 2 семестрові контрольні роботи. Підсумковий контроль знань студентів відбувається у формі заліку.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Тема	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самост. робота
Частина 1				
1	Політичний режим як предмет вивчення	4	2	5
2	Дискурс тоталітаризму	2	1	6
3	Тоталітаризм: витоки та сутність	2	1	6
4	Різновиди тоталітаризму	2	2	6
	Контрольна робота 1	2		
Частина 2				
5	Авторитаризм як політичний режим	2	1	6
6	Типи авторитаризму	2	1	6
7	Особливості політичного транзиту	2	2	6
8	Гібридні режими	4	2	6
9	Демократія як політичний режим	2		5
	Контрольна робота 2	2		
	Всього	26	12	52

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій 26 год.

Семінарів 12 год.

Самостійна робота 52 год.

Рекомендована література

Основна

Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: навчальний посібник. / С.Д Гелей, С.М. Рутар – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 346 с.

Кашкин С.Ю. Политический режим в современном мире: понятие, сущность, тенденции развития / С.Ю. Кашкин. – М.: Юрист, 1993. – 234 с.

Категории политической науки / Ред. А.Ю. Мельвиль. – М.: РОССПЭН, 2002. – 656 с.

Політичний режим і народовладдя в Україні: політологічний аналіз: [Монографія] / За ред. проф. Ф.М. Рудича. – К.: ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – 456 с.

Політичні режими сучасності та перехід до демократії / С.А. Давимука, А.Ф. Колодій, Ю.А. Кужелюк, В.І. Харченко – Львів: Світ, 1999. – 168 с.

Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / за заг. ред. В. Багірова, М. Сазонова. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. – 576 с.

Сумбатьян Ю. Г. Политические режимы в современном мире: сравнительный анализ. Учебно-методическое пособие. – М., 1999. – 120 с.

Цыганков А.П. Современные политические режимы: структура, типология, динамика / А.П. Цыганков. – М.: Интерпракс, 1995. – 294 с.

Додаткова

Баранов Н.А. Трансформации современной демократии: Учебное пособие. СПб.: Балт. гос. техн. ун-т, 2006. – 215 с.

- Вансович С. Г. Дискурс тоталітаризму (політологічний аспект). Монографія. / Вансович С. Г. – Кам'янець-Подільський, 2008. – 200 с.
- Вятр Е. Трансформація тоталитарных и авторитарных режимов в современные демократии / Е. Вятр // Лекции по политологии. – М.: ИНФРА, 2003 – С. 73-86.
- Эндрейн Ч.Ф. Сравнительный анализ политических систем. Эффективность осуществления политического курса и социальные преобразования / Ч.Ф. Эндрейн.; пер. с англ. – М.: Издательский дом “ИНРА-М”, Издательство “Весь Мир”, 2000. – 320 с.
- Дем'яненко Б.Л. Три моделі тоталітаризму: Порівняльний аналіз фашизму, більшовизму та націонал-соціалізму. – К.: Нелень, 2000.
- Калиніна А. О. Виникнення тоталітаризму: умови формування та типологія / А. О. Калиніна // Актуальні проблеми політики. - 2014. - Вип. 51. - С. 264-272.
- Карозерс Т. Конец парадигмы транзита // Политическая наука. – 2003. - № 2. – С. 42-65.
- Линц Х. Крушение демократических режимов. // Проблемы Восточной Европы. – Washington, D.C., 1993. № 39-40. С. 120-121.
- Мацієвський Юрій У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991-2014): монографія / Ю.В. Мацієвський. – Чернівці: Книги – XXI, 2016. – 552 с.
- Мельвиль А. Ю. Демократические транзиты: теоретико-методологические и прикладные аспекты / А.Ю. Мельвиль. – М.: МОНФ, 1999. – 175 с.
- Политическая наука: науч. журнал. / РАН ИНИОН. – М., 2012. № 3: Политические режимы в 21 веке: институциональная устойчивость и трансформации. – 336 с.
- Пшеворский А. Демократия и рынок. Политические и экономические реформы в Восточной Европе и Латинской Америке. – М, 1999.
- Ремізов Артем Гібридний політичний режим: деякі проблеми концептуалізації / А. Ремізов // Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. – 2012. – №3. – С. 67-72. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/848>
- Романюк Олександр «Кінець транзитології» чи криза її первинної парадигми? / О. Романюк // Політичний менеджмент. – 2007. – № 2. – С.3-15.
- Скрипнюк О.В. Демократія: Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика) / О.В. Скрипнюк. – К. : Логос. – 2006. – 368 с.
- Тирских М.Г. Трансформация политических режимов: государственно-правовые исследования / М. Тирских. – Иркутск: ИОГНИУ, Институт законодательства и правовой информации, 2006. – 164 с.
- Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления. / Под руководством Драбкина Я.С. - М.: Памятники исторической мысли, 1996. - 537 с.
- Фисун А. Демократия, неопатримониализм и глобальне трансформації / А. Фисун. – Харьков: Константа, 2006. – 352 с.
- Шипунов Г. Гібридні політичні режими: основні підходи до концептуалізації та індикатори визначення / Г. Шипунов // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. – 2006. – Випуск 4. – С. 131-137.